

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาความเสี่ยงของสถาบันการเงินอิสลามที่แตกต่างไปจากความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในระบบปกติของสถาบันการเงินอิสลามในประเทศไทย ในปัจจุบันมีสถาบันการเงินที่ให้บริการทางการเงินตามหลักชะรีอะฮ์ 3 แห่ง ได้แก่ 1) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.) 2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และ 3) ธนาคารออมสิน ในลักษณะหน้าต่างให้บริการ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารูปแบบการดำเนินงานของ ธอท. ในปัจจุบันแล้ว พบว่ามีกระบวนการภายในที่คล้ายกับการตั้ง PER เพื่อชดเชยผลตอบแทนให้กับลูกค้า กรณีที่ผลการลงทุนที่มาจากเงินฝากเพื่อการลงทุนตามหลัก Mudharabah ไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งทำให้ ธอท. สามารถลดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เกิดจาก Displace Commercial Risk ได้ระดับหนึ่ง ในขณะที่การให้สินเชื่อตามหลักบัยอ์ อัลอีนะฮ์ ทำให้ ธอท. มีความเสี่ยงด้านเครดิตจากการผิดนัดชำระหนี้เหมือนกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

เนื่องจากการทำธุรกรรมของ ธอท. ในปัจจุบันยังคงดำเนินการในลักษณะใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์อยู่จากข้อจำกัดทางด้านภาษีอากรดังกล่าว ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงเฉพาะความเสี่ยงด้านความมั่นคงทางการเงินอย่างเดียวยังคงอาจยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำเกณฑ์การกำกับดูแลด้านความมั่นคงทางการเงินตามแนวที่ IFSB กำหนดมาใช้ อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนึงถึงความน่าเชื่อถือในการดำเนินการตามหลักชะรีอะฮ์ และความโปร่งใสแล้วอาจมีการนำเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของ IFSB มาใช้ในระยะต่อไป นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงการกำกับดูแลทางด้านศาสนา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการว่าผลิตภัณฑ์และบริการของ ธอท. นั้นถูกต้องและเป็นไปตามหลักชะรีอะฮ์ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชะรีอะฮ์ที่มีความเป็นอิสระจากคณะกรรมการอื่น ๆ กำหนดคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชะรีอะฮ์ที่ครบถ้วนตามหลักสากล และกำหนดให้การแต่งตั้งกรรมการจากผู้ถือหุ้นและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานกำกับดูแล ตลอดจนกำหนดขั้นตอนและกระบวนการตรวจสอบด้านศาสนาให้ชัดเจนดังเช่นกระบวนการตรวจสอบงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

ในส่วนของ ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน มีปริมาณธุรกรรมตามหลักศาสนาอิสลามของ ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน อยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับขนาดของธนาคารจึงอาจยังไม่จำเป็นต้องมีเกณฑ์การกำกับดูแลด้านศาสนาแยกออกมาเช่นเดียวกับของ ธอท. แต่อ้างอิงเกณฑ์การกำกับดูแลของ ธปท. ซึ่งกำหนดให้กิจการการให้บริการทางการเงินตามหลักชะรีอะฮ์จำเป็นต้องแบ่งแยกระบบบัญชีออกต่างหากจากรูปรูปแบบปกติเสมือนหนึ่งเป็นคนละนิติบุคคล ซึ่งปัจจุบัน ธ.ก.ส. และธนาคารออมสินมีการแยกบัญชีการให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลามออกต่างหาก แต่ยังไม่มีการประกาศและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะ

Abstract

This research studies the risks of Islamic Financial Institutions (IFI) which are different from the risks in the conventional banking, aiming to provide the guidelines for developing the IFI's supervision in Thailand. Currently, there are three IFIs in Thailand: 1) Islamic Bank of Thailand (ibank) 2) Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC), and 3) Government Saving Bank (GSB). ibank is a full-fledged IFI while the others operate through Islamic window. We find that ibank has an internal process that is similar to the Profit Equalization Reserve (PER) used to prevent liquidity risk arising from Displaced Commercial Risk. This process provides compensation to investment account holders if the investment results of the investment deposits under the Mudharabah are lower than expected. As a major part of loan is under Bai al inah contract, the most significant risk for ibank is the credit risk as in the conventional banking system.

Due to taxation obstacles in Thailand, ibank does not have Islamic products that causes dissimilar risk from conventional banking and may not be necessary to have different prudential supervision rules. However, considering the bank's credibility and transparency on Shariah compliance, it may be necessary to develop specific prudential rules as suggested by the Islamic Financial Services Board (IFSB), especially on capital adequacy requirements. In addition, we recommend improving the Shariah governance system of ibank to ensuring that the products and services available to the customers are correctly conform to Shariah principles. Shariah Advisory Board should be appointed and dismissed independently from the management of the bank. Its roles responsibilities and accountability should be in line with international standard. In addition, the Shariah compliance process should be clearly specified.

As the volume of Islamic financial transactions of BAAC and GSB is relatively low, it may not require full Shariah governance as in the case of ibank, but only follow Islamic window supervision issued by the Bank of Thailand, suggesting IFI to separate Islamic financial activities as another entity. While these two banks are practically following these rules, they are no information and dissemination of such actions to the public.